

## 7. INDRETNING - MØBLER, TEKSTILER, RENGØRING OG BLOMSTER

### Møbler

I den europæiske møbelbranche estimeres det, at vi årligt skaffer os af med 10 millioner ton møbler. Heraf sendes 80-90% af møblerne til forbrænding eller deponi, mens kun omkring 10% genanvendes. En meget lille andel sættes i stand eller genbruges (jf. kapitlet om emballage for forskellen på genbrug og genanvendelse).

Vi skal sikre, at de ting vi køber, ikke medvirker til at udtømme klodens ressourcer, og når det gælder møbler, er en ny afskovningsforordning særlig aktuell.

EU har vedtaget nye regler i 2023, der vil forbyde import af produkter, som er forbundet med skovrydning inden for 12 måneder. Det gælder produkter som palmeolie, kvæg, kaffe, kakao, soja samt en række afledte produkter som møbler og chokolade. Den nye afskovningsforordning, kaldet EUDR skal sikre, at europæisk forbrug ikke fører til global afskovning, og den erstatter samt skærper de tidligere regler for import af træ under Tømmerforordningen (EUTR), som nedlægges Læs mere om [EU-forordningen mod global skovrydning og skovforringelse \(EUDR\) - Miljøstyrelsen \(mst.dk\)](#).

En oplagt måde at undgå ulovlig afskovning er ved at indkøbe og bruge brugte møbler. Ved at genbruge støtter man en cirkulær tankegang og levetidsforlænger de materialer møblerne er lavet af.

### Sådan kommer du i gang - møbler

- Forsøg så vidt muligt at erstatte brug-og-smid-væk kulturen med genbrug og cirkulær tænkning.
- Skal du skifte møbler, så forsøg at sælge de gamle eller giv det væk til nogen, der kan bruge det.
- Køber du nyt, så gå efter inventar af høj kvalitet og godt design. Det øger glæden og brugsfasens levetid.

- Gå efter møbler der er produceret af genanvendte materialer som fx plastaffald.
- Kig efter møbler certificeret med Svanen, EU-blomsten og FSC. Disse mærker indgår i DRC Mærkekatolog, som du kan læse mere om her
- Svanemærket stiller f.eks. krav til møbler om et mere cirkulært design, der fremmer muligheden for reparation og recirkulering af materialer ved at de kan genanvendes. Desuden er der krav, der går videre end lovgivningen for, hvilke kemikalier, der må anvendes i produktionen og krav om certificeret og sporbare træråvarer jf. FSC. Du kan læse mere om Svanemærkets krav til møbler på deres hjemmeside [Svanemærket - det officielle nordiske miljømærke. Svært at få. Let at vælge. \(svanemaerket.dk\)](https://svanemaerket.dk).
- Køber du møbler, der indeholder træ, så sørg for at det er FSC certificeret. FSC er en global certificering til ansvarlig skovdrift, der sikrer at træet er produceret mere miljøvenligt sammenlignet med produktionen i en almindelig skov. Samtidig er der fokus på større beskyttelse af dyr og planteliv samt de ansatte i skovene. Ordningen bakkes op NGO'er som WWF og Verdens Skove. Du kan læse mere om FSC her: <https://dk.fsc.org/dk-da/ansvarligt-indkoeb>

## VIDSTE DU

Tekstilindustrien har ofte en lang værdikæde. Fra bomuldsproduktion til færdig t-shirt er der typisk 12 - 15 led. Forskellige teknologier og processer i den store industri gør, at tallene varierer. Derfor arbejder Tekstilrevolutionen med hvad de kalder "Verdens mest gennemsnitlige t-shirt". Det er den, der kræver de 2.720 liter vand. Og der er vel at mærke inden den smides til vaske.

Af de 2.720 liter vand bliver de 1230 liter (ca. 45%) taget fra omkringliggende søer eller floder eller pumpet op fra undergrunden. Det bliver primært brugt til kunstvanding af bomuldsmarker, men også til bearbejdning af bomulden. Dette udgør det første vand problem ved produktionen. Det andet vandproblem er, at produktionen udleder store mængder kemikalier, der forurener vandet. (Jf. Tekstilrevolutionen)

Der bruges omkring 1 kilo kemikalier til produktionen af en enkelt gennemsnits bomulds t-shirt og i tekstilindustrien bruges mere end 15.000 forskellige kemikalier. (Jf. Etisk Handel Danmark)

Det har en stor påvirkning på økosystemer og på de mennesker, der bor i nærheden. De mange anvendte kemikalier kan både løbe ud i naturen, påvirke tekstilarbejderne og dig selv og dine kollegaer, når I har tøjet på.

Ved at kigge efter leverandører der genbruger eller genanvender de tekstiler I benytter, reducerer I både brugen af råmaterialer (typisk bomuld), kemikalier og vand.

Der findes fx leverandører, der tilbyder leje af både kokke- og tjeneruniformer, viskestykker, klude samt duge og servietter. Det gør det lettere for jer at skalere op og ned for brugen efter sæsonerne, det reducerer forbruget, da I fx ikke skal indkøbe nye størrelser ved udskiftning af personale, og det sikrer genanvendelse af tekstilerne, når de er udtjente.

Samtidig kan I stille krav om svanemærket vask af tekstilerne og sikre, at kemien er i bund uden at gå på kompromis med hygiejnen.

## Rengøring

Kemikalier er også højaktuelle, når det gælder rengøring. Rengørings- og vaskemidler kan indeholde stoffer, der både kan belaste miljøet og udgøre en sundhedsrisiko for de ansatte. I mange universalrengøringsmidler er der fx stoffer, der kan give hudirritation eller skade øjnene. I en test fra Tænk udført i 2023 fandt de problematisk kemi over for mennesker og miljøet i hvert 1/4 vaske-rengøringsmiddel, som blev testet. Det betyder at Tænk finder i deres undersøgelse, at hvert fjerde vaske-rengøringsmiddel kan indeholde kemiske stoffer, der enten er allergifremkaldende, mistænkt for at være hormonforstyrrende eller er skadelige for miljøet.

Der er ingen tvivl om, at rengøring både på det bevidste og ubevidste plan i høj grad påvirker gæsteoplevelsen. Det er faktisk muligt at gøre rent uden at tage krasse rengøringsmidler i brug, som indeholder problematiske kemikalier for 3 ud af 4 testede vaske-rengøringsmidler klarede frisag.

Også på det professionelle marked er der rengøringssystemer, der arbejder uden kemi. Det giver de fordele, at personalet ikke skal håndtere rengøringsmidler med kemikalier, det mindsker risikoen for overdosering og derudover vil et sådant rengøringssystem også være lettere for evt. vikarer, afløsere og ungarbejdere at håndtere.

## VIDSTE DU

Når det gælder rengøring, er det væsentligt at skelne mellem "åbne" og "lukkede" overflader.

En "åben" overflade er typisk et ubehandlet naturmateriale, og en overflade der er defineret ved at materialet kan suge vand. Det kan fx være rå betongulv, linoleum, trægulv, marmor og lign. Sådanne "åbne" overflade kræver plejemiddel (rengøringsmidler med plejende egenskaber) i forbindelse med rengøringen for at lukke materialet, og dette skal doseres korrekt, både i mængder og i intervaller.

Forsømmer man denne pleje, risikerer man, at overfladen stadig suger snavs til sig, fordi mængden af plejemiddel er for lille, eller, hvis der overdoseres, at der opbygges en "fedt-film" på overfladen, der ligeledes fastholder smuds. I begge tilfælde bliver resultatet ikke tilfredsstillende.

"Åbne" overflader er derfor vanskeligere at rengøre og vedligeholde og kræver en større viden hos dem der udfører opgaven.

En "lukket" overflade er derimod karakteriseret ved at materialet ikke kan suge væske. Det kan fx være lakerede overflader, vinyl, laminat, glas, stål og lignende. En "lukket" overflade er forholdsvis let at rengøre, idet materialet blot skal rengøres og ikke behøver vedligeholdelse. "Lukkede" overflader kan dog opbygge en sæbefilm, hvis der doseres forkert og for meget. Overfladen vil i den situation fremstå som "fedtet".

I forhold til rengøring vil en "lukket" overflade dog være at foretrække, idet den er lettere at rengøre og ikke kræver lige så meget af personalet.

Når vi indretter vores spisesteder, vil det være en fordel ikke kun at have øje for æstetikken, selvom den naturligvis er væsentlig. I forhold til rengøringen bør vi også tænke bygningsmæssige og indretningsmæssige faktorer ind. Både for at kunne opnå en god rengøringskvalitet, og også i forhold til at kunne udføre opgaven hurtigt og enkelt samt så bæredygtigt som muligt.

## Sådan kommer du i gang – tekstiler og rengøring

### Tekstiler

- Lej arbejdstøj, viskestykker, klude etc. fremfor at eje det og find en leverandør, der genanvender tekstilerne. På den måde sparer I ressourcer og kan samtidig stille krav om miljøcertificeret vask.
- Hvis du vælger at købe, så invester i kvalitetstekstiler. Jo bedre kvalitet dine tekstiler er i, jo længere holder de. Det er derfor værd at overveje, om den billigste løsning nu også er den bedste på længere sigt.
- Hvis du køber tekstiler, er det altid en god ide at gå efter miljømærker såsom [Svanemærket](#), [EU-blomsten](#) og GOTS - [Global Organic Textile Standard](#), som du kan læse mere om i [DRC's mærkekatalog her](#).
- Tekstiler holder sjældent for evigt. Selvom det kan være det nemmeste at smide det slidte tøj eller den hullede dug ud, er der alternativer i form af upcycling, downcycling og reparation. På den måde bidrager du til den cirkulære økonomi og sparer på klodens ressourcer.
- Maksimal udnyttelse af tekstilerne handler også om god logistik og overblik over beholdningerne. Det kan være en større udskrivning både økonomisk og miljømæssigt at skulle investere i nyt arbejdstøj og tekstiler, hvis det ofte forsvinder hen i det ukendte og derfor ikke bliver brugt.
- Forbrugerrådet Tænk har i samarbejde med Miljøstyrelsen udviklet appen Tjek Kemien. Her kan du få hjælp til at spørge producenten af dine tekstiler, om det indeholder uønskede kemikalier fra EU's kandidatliste af særligt problematiske stoffer som fx ftalater og flammehæmmere. [Du finder app'en her](#).

## Rengøring

- Husk at tænke rengøring ind i indretningen af spisestedet. Der er stor forskel på, hvor let det er at rengøre "åbne" og "lukkede" overflader, og hvad det kræver af tid og viden for de personer der skal udføre rengøringen. Det rå betongulv ser måske lækkert ud til at starte med, men den daglige rengøring skal ofte også kunne varetages af en ungarbejder med tømmermænd, der bare gerne vil hjem og sove.
- Vælg miljø- og allergimærkede produkter. Svanemærket og EU-blomsten sikrer, at der er stillet krav til, hvor miljøbelastende dit vaske- eller rengøringsmiddel må være og stiller samtidig visse krav til sundhed. [Den Blå Krans](#) og [AllergyCertified](#) er allergimærker, der sikrer, at allergifremkaldende stoffer som fx parfume ikke indgår i produktet. Vælg så vidt muligt produkter, der både er miljø- og allergimærket, så du får et rengøringsmiddel, hvor der både er stillet krav til miljøet, og som er fri for allergifremkaldende stoffer.
- Vær opmærksom på at dosere rengøringsmidlerne korrekt. Du undgår at belaste miljøet unødigt, når du nøjes med at bruge den rette mængde.
- Følg anvisningerne og vær opmærksom på eventuelle faremærker på emballagen (fx et udråbstegn eller et symbol for ætsning), der indikerer at midlet indeholder miljø- eller sundhedsskadelige stoffer.
- Husk naturligvis altid at stille rengøringsmidler utilgængeligt for børn.
- Gør I brug af en rengøringsservice så find en der er miljømærket fx med Svanemærket.
- Download Forbrugerrådet Tænk's app Kemiluppen (ikke at forveksle med den ovenfor nævnte app Tjek kemien). Det er en app, der hjælper dig med at tjekke dine vaske og rengøringsmidler samt personlige plejeprodukter for uønsket kemi blot ved at scanne strekkoden eller indtaste navnet på dit produktet. [Du finder app'en her](#).

## **Blomster**

Ligesom jordbær i januar og asparges året rundt er afskårne blomster ofte en klimasynder. Mange af blomsterne flyves hjem fra Kenya, Etiopien og Ecuador eller dyrkes i opvarmede drivhuse uden for sæson. Da blomster fylder meget ift. deres vægt, optager de meget plads under transporten med både fly og lastbiler, hvilket bidrager til en høj CO2 udledning. Bliver de dyrket i opvarmede drivhuse, kræver de meget varme. Mange af de blomster der sælges i Danmark, er typisk enten mellemlandet eller dyrket i Holland, der er den helt store blomstercentral.

En enkelt rose fra Kenya, der sælges i Danmark, kan have et lavere klimaaftryk sammenlignet med en rose dyrket i et vinteropvarmet hollandsk drivhus.

Uanset om blomsterne er produceret i et varmt land og transporteret til Danmark eller er dyrket i opvarmede drivhuse i mere kolde lande, så må afskårne blomster betragtes som en klimabelastende brug-og-smid-væk-vare.

Mange restauratører kunne ikke drømme om at sætte friske jordbær på menuen i januar, og på samme måde bør vi heller ikke kræve alle slags blomster året rundt.

Derudover bruges der en lang række pesticider i produktionen af blomsterne, og da planterne ofte produceres uden for EU, er de ikke omfattet af Pesticidforordningen (1107/2009/EF). Miljøstyrelsen fandt tilbage i 2021 at importerede blomster kan findes restkoncentrationer af pesticider, som ikke er tilladt i EU.

## Sådan kommer du i gang - blomster

- Har I friske blomster, så overvej om de kan erstattes af mere langtidsholdbare buketter og dekorationer. Det kan spare både penge, CO<sub>2</sub> og tid til pasning og pleje.
- Stil spørgsmål til din blomsterleverandør. Hvor kommer blomsterne fra? Hvordan er de dyrket og under hvilke forhold? Er de fra friland eller opvarmede drivhuse? Er der brugt pesticider under dyrkningen? Hvordan er de fragtet?
- Vælg så vidt muligt danske blomster, der er dyrket på friland uden brug af pesticider.
- Respekter sæsonerne. Ligesom der er sæsoner for frugt og grønt, er der også sæsoner for blomster.